

N:o 24.

Af herr **N. Hanson** i Berga, om *ändring i 10 kap. 2 § giftermålsbalken.*

I 10 kap. 2 § giftermålsbalken, sådan den lyder genom kongl. förordningen den 19 maj 1845, är stadgadt, såsom undantag, att i den fasta egendom på landet, som ena maken före eller under äktenskapet ärft, eller förut förvärfvt, eger ej andra maken giftorätt. Detta undantagsstadgande torde, i likhet med den på sin tid afskaffade bördsrätten, möjligen haft till mål att förekomma, det fastigheter styckades eller eljest öfverginge till annat slägtled. Om ock detta stadgande egde stöd i den allmänna meningen vid tiden för dess tillkomst, synes förhållandet nu vara helt annorlunda, då fastigheter på landet i närvarande tid icke lära kunna tillmätas större betydelse i förhållande till sitt verkliga värde än annan egendom. Efter hvad erfarenheten visar kan med säkerhet antagas, att, der nödig omtanke finnes, äkta makar på ett eller annat sätt på grund af ömsesidig tillgifvenhet för hvarandra söka att kringgå denna föreskrift, antingen genom köp före vigseln, i fall den ena är egare af fastighet, eller sedermera genom testamente göra stadgandet i fråga overksam; men exempel saknas ingalunda, der tillämpning af detta lagrum för efterlevande maka medfört ödesdigra följder. Vål stadgas i 11 kap. 5 § samma balk, att der ena maken guldit sin enskilda gäld med begges del i boet, då kan vid delning af dennes dödsbo den andra göras skadelös, men sådant kan likväl icke ske, der ej enskilda skulder förefunnits; ty, der ena maken medför i boet enskild fastighet, och den andra motsvarande valuta i kontanter, händer det, der affä-

rerna under sammanlefnaden ej gå fullt så lyckligt, att den ena kan hafva sin egendom fullt bibehållen, under det att den andres försvunnit, och då dödsfall under sådana förhållanden å den förra inträffar, kan den efterlevande blifva helt utblottad.

Då äfven den ekonomiska lagstiftningen är till för att skydda hvarje individs oafvisliga rättigheter, borde den icke lemna rum för en oegentlighet, som gör, att den icke vill, ja icke ens bör efterlevas. Att nu gällande lagstadgande är olämpligt och kan lemna rum för många obehag i afseende å tillämpningen — såsom då arfvejord försäljes eller utbytes mot annan jord såväl å landet som i stad m. m. — torde icke kunna förnekas, hvilket utan tvifvel skulle undvikas, derest lagens föreskrifter i detta fall vore lika för stad och land.

Den betydelsefulla förening äkta makar emellan, som genom äktenskapets ingående åstadkommes, torde ock tala för en ömsesidig likställighet härutinnan.

Att betaga makar rätten att i vissa fall — såsom genom äktenskapsförord, gåfva eller testamente — ega enskild egendom torde icke vara lämpligt, utan synes mig sådan rätt hafva skäl för sig, ehuru blott såsom undantag, då det stadgande, som nu gäller för stad, att äkta makar ega giftorätt till hälften hvardera i såväl fast som lös egendom, borde utgöra regel äfven för landet.

På grund af hvad här andragits vågar jag föreslå,

att Riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i 10 kap. 2 § giftermålsbalken, att hvad om makars ömsesidiga giftorätt i fast egendom redan gäller för stad måtte blifva gällande äfven för landet, samt att nämnda lagrum måtte erhålla följande förändrade lydelse:

2 §.

Man och hustru hafva giftorätt till hälften hvardera i all den egendom, som de ega eller ega få. Varder under äktenskapet egendom, genom gåfva eller testamente, till ena maken gifven, med vilkor att den honom eller henne enskildt tillhöra skall; i den egendom njute den andra maken ej giftorätt.

Om remiss till lagutskottet anhålles värdsammast, och behagade utskottet häri göra den redaktionsförändring, som kan vara erforderlig.

Stockholm den 23 januari 1889.

Nils Hanson.

N:o 25.

Af hrr **J. Johnsson** i Thorsberg, *om ändrad lydelse af 26 kap. 1 och 8 §§ samt 30 kap. 5 § rättegångsbalken.*

Vid förlidet års riksdag väckte jag motion, n:o 16 i Andra Kammaren, om ändrad lydelse af 26 kap. 1 § rättegångsbalken, i syfte att ej mindre den borgen, som det åligger part att ställa vid vädjan från underrätt till hofrätt, likasom der saken drages inför Konungen, bör vara till vederhäftigheten styrkt, än ock att domaren, kronofogden eller kronolänsmannen i orten skulle ega att bestyrka borgesmännens vederhäftighet, der denna borgen blifvit pröfvad af Konungens befallningshafvande. Denna motion erhöi då ej tillräckligt understöd och vann således ej Riksdagens bifall.

Behofvet af tydliga bestämmelser om hvad part har att iakttaga vid vademåls fullföljd lärer vara allmänt erkänt, och då borgen, enligt nu gällande lag, bör prövas då jäf deremot göres, skulle det vara en förbättring och åtskilliga missförstånd för den mindre erfarne förebyggas, derest i oförmälda lagrum stadgades, att vederhäftigheten bör styrkas samt på